

Nr 298.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående nya lokaler för historiska museet vid universitetet i Lund; given Stockholms slott den 23 april 1917.

Under åberopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå riksdagen

att till ändrad inredning m. m., i huvudsaklig överensstämmelse med av chefen för ecklesiastikdepartementet till statsrådsprotokollet angiven plan, av förutvarande zoologiska institutionsbyggnaden vid universitetet i Lund för inrymmande därstädes av universitetets historiska museum samt mynt- och medaljkabinett anvisa på extra stat för år 1918 ett reservationsanslag av 105,436 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att låta för ändamålet förskottsvis under år 1917 av tillgängliga medel utanordna ett belopp av 50,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Alexis Hammarström.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 april 1917.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern SWARTZ,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LINDMAN,
Statsråden: VON SYDOW,
STENBERG,
FALK,
HAMMARSTRÖM,
MÄRTEN ERICSSON,
ÅKERMAN,
CARLESON,
HANS ERICSON,
DAHLBERG.

Nya lokaler
för historiska
museet vid
universitetet
i Lund.

Föredragande departementschefen, statsrådet Hammarström yttrade:
I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t, med anledning av en
utav dåvarande departementschefen gjord hemställan, under åttonde hu-
vudtiteln, punkten 91, föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition
angående anslag till omändring av zoologiska institutionens vid universitetet
i Lund gamla byggnad till lokaler för universitetets historiska museum
samt mynt- och medaljkabinett m. m., beräkna för ändamålet på extra
stat för år 1918 ett anslag av 90,000 kronor.

Ifrågavarande ärende var icke i färdigberett skick, då min företrädare
i statsrådsämbetet den 13 januari 1917 inför Kungl. Maj:t föredrog de
frågor, som tillhörde regleringen av åttonde huvudtiteln för år 1918.
Ärendet befann sig nämligen vid den tiden på remiss hos överinten-
dentsämbetet. Denna myndighet har sedermera den 30 januari 1917

avgivit underdånigt utlåtande, och sedan ärendet underkastats ytterligare utredning, ber jag nu att få upptaga frågan om avlåtande av den i statsverkspropositionen bebadade särskilda propositionen.

Den förnämsta delen av de samlingar, om vilkas förändrade härbärgerande här är fråga, nämligen historiska museet, är sedan 7—8 år inrymd i det forna akademiska bibliotekshuset, som blev ledigt, då biblioteket tog sin nybyggnad i besittning. I det gamla bibliotekshuset äro desslikes lokaler upplåtna för teologiska och juridiska fakulteternas samt humanistiska sektionens seminarier ävensom för geografiska institutionen. Då museet raskt tillväxt, har det redan funnit sig mycket trångbott, och samtidigt hava farhågor för eldfarlighet i museets nuvarande förläggning börjat uppkomma.

Under dessa omständigheter hava tankar väckts på önskvärdheten av museets förflyttning. Frågan härom har bragts å bane genom en av professorn E. H. G. Wrangel, såsom inspektor för historiska museet samt mynt- och medaljkabinettet, jämte dessa samlingars föreståndare, docenten S. O. H. Rydbeck till det större akademiska konsistoriet gjord framställning.

I denna den 29 april 1916 dagtecknade framställning anföres:

Lunds universitets historiska museum, vilket i huvudsak omfattar föremål från de förhistoriska perioderna och från medeltiden, är inom båda dessa områden utan gensägelse det mest betydande i vårt land näst statens historiska museum i Stockholm. Jämfört med övriga nordiska museer är Lundamuseet att räkna som det fjärde, ja, i vissa viktiga hänseenden som det tredje i ordningen, således näst efter de motsvarande centralsamlingarna i Stockholm och Köpenhamn samt — i fråga om vissa perioders fornlämningar — i Kristiania.

Lunda-universitetets samlingar utgöra ett för undervisningen i fornkunskap vid detta universitet oundgängligen nödvändigt och för forskningen i nordisk konstarkeologi synnerligen viktigt material. Ett önskemål för Lunds universitet måste sålunda vara, att detta material på allt sätt skyddas och förkovras särskilt därför, att man för undervisningen här icke har möjligheten att utnyttja den stora centralsamlingen i Stockholm, vilket däremot är fallet med dem, som i Uppsala studera ifrågavarande ämnen.

Det måste emellertid uttryckligen framhållas, att dessa skånska samlingar behöva bättre vård än de kunna erhålla i de nuvarande lokalerna, som äro belägna i bottenvåningen av det forna bibliotekshuset å Lundagård. Redan då samlingarna åren 1909—1910 flyttades dit, visade sig utrymmet vara mycket knappt. Bland annat finnes endast ett enda kombinerat expeditjons- och arbetsrum, förlagt till en f. d. korridor om 2 $\frac{3}{4}$ meters bredd och 6 meters längd, varest föreståndaren har sin plats, medan fyra amanuenser jämte vaktmästaren måste förlägga sina arbetsbord till de överfyllda museilokalerna. Därjämte hava samlingarna numera vuxit så starkt, att museisalarna äro verkliga magasin, vari besökande endast med svårighet kunna taga sig fram. Härtill kommer, att på grund av de nya förvärven en mängd föremål måst magasineras, och dessa magasin äro förlagda till ej mindre än fyra olika ställen i

källare och på vindar, till stort men för musei- och undervisningsarbetet. På ett femte ställe, i universitetshusets källarvåning, är den med museet förenade, högst betydliga mynt- och medaljsamlingen inrymd. Denna borde givetvis förläggas till samma byggnad som museet, med vilket den är förenad genom gemensamma tjänstemän. Särskilt numera är en dylik sammanslagning av nöden, sedan myntkabinettet fått avstå sitt arbetsrum för undervisningsändamål.

Ett synnerligen beklagligt förhållande med de nuvarande lokalerna är den risk för eldfara, för vilken de ytterst dyrbara huvudsamlingarna äro utsatta i den nuvarande museibygnaden, varest så många andra institutioner äro inrymda, som dagligen besökas av 100-tals personer och vars värmeledningsförhållanden lämna åtskilligt övrigt att önska i fråga om säkerhetsanordningar.

För universitetet skulle en förflyttning av de historiska samlingarna vara av stor betydelse, enär härigenom ökat utrymme erhöles, av vilket man för föreläsning-ändamål och för utvidgning av seminariebiblioteket är i starkt behov.

Genom de zoologiska samlingarnas förläggande till den nya institutionsbyggnaden blir den gamla museibygnaden ledig redan under loppet av år 1917. Att låta denna stå utan användning kan endast leda till att byggnadsverket tager skada. Däremot skulle det vara synnerligen fördelaktigt för historiska museet, om detta finge övertaga ifrågavarande lokaler. Särskilt i ett avseende är denna byggnad ytterst lämplig att mottaga de historiska samlingarna. Genom domkyrkorådets tillmötesgående har det nämligen möjliggjorts att, för den händelse historiska museet förlägges dit, med detta förena domkyrkans avsevärda samlingar, som skola uppställas i ett av domkyrkorådet planerat eget museum, vilket enligt uppgjorda ritningar skall förläggas till tomten närmast öster om den gamla zoologiska institutionsbyggnaden. Genom de båda byggnadernas läge kunna museerna bekvämt kommunicera medelst en täckt förbindelsegång över den skiljande gatan. Att även det omedelbara grannskapet till kulturhistoriska museet är av vikt torde knappast behöva påpekas.

På grund av ovan anförda skäl för en flyttning av historiska museets samlingar har större akademiska konsistoriet den 28 januari 1914 beslutat, att den inom kort ledigvordna gamla museibygnaden för de zoologiska samlingarna skulle upplätas åt historiska museet, »dock så, att där beredes plats för en samling gipsavgjutningar efter antika skulpturer».

Emellertid kan ifrågavarande byggnad, vilken ursprungligen uppförts som böningshus (biskopshus), i sitt nuvarande skick icke mottaga historiska museets samlingar. Sedan kanslersämbetet beviljat medel ur universitetets reservfond, har därför domkyrkoarkitekten T. Wåhlin uppgjort förslag till sådan förändring av den gamla byggnadens inre, att den skulle kunna användas enligt konsistoriets beslut.

I enlighet med detta omändringsförslag upptages bottenvåningen av arbetsrum åt historiska museet samt av en runstenshall, vartill komma värmeledningslokaler och arbetsrum åt professorn i klassisk arkeologi i anslutning till den samling gipsavgjutningar efter antika skulpturer, som tänkes förlagd till vindsvåningen. Huruvida de tre rummen längst åt öster skola för kortare tid upplätas åt professorn i mekanik och experimentell fysik, en anordning, vars tillfälliga natur dock måste starkt betonas, har konsistoriet förbehållit sig att närmare bestämma.

Våningen en trappa upp är avsedd för historiska museets förhistoriska samlingar samt mynt- och medaljkabinettet, medan våningen två trappor upp beräknats för museets medeltidsavdelning.

Vindsvåniugen är, såsom i det föregående omnämnts, reserverad åt en samling gips-avgjutningar efter antika skulpturer.

Av domkyrkoarkitekten Wählin har kostnaden för ifrågavarande förändring av den gamla byggnaden beräknats uppgå till 61.000 kronor, vartill kommer kostnaden för inläggande av värmeledning och rörledningar, enligt ingenjören G. Åbergs beräkning 16,245 kronor, samt utgifter för inledande av elektrisk kraft och belysning 10.700 kronor.

Till denna summa av sammanlagt 87,945 kronor för byggnadens försättande i ändamålsenligt skick bör läggas ett belopp av 9.810 kronor för inredning av de nya lokalerna i enlighet med av snickarmästaren C. Olin uppgjord kostnadsberäkning.

Wrangel och Rydbeck sluta sin skrivelse med anhållan, att konsistoriet måtte hos Kungl. Maj:t hemställa, att proposition avlättes till 1917 års riksdag om ett anslag å 97,755 kronor, eller för oförutsedda utgifter avrundat till 98,000 kronor, för ifrågavarande byggnads förändring i enlighet med bifogade ritningar och kostnadsförslag.

Då det vore av särskild vikt såväl för institutionen i fråga som för universitetet, att förflyttningen fortast möjligt ägde rum, ville Wrangel och Rydbeck därjämte framhålla, att det skulle vara synnerligen fördelaktigt, om anslaget eller en del därav skulle kunna utgå redan under år 1917.

Å Wrangels och Rydbecks framställning har professorn i klassisk fornkunskap och antikens historia N. M. P:son Nilsson tecknat instämmande i vad på honom ankomme.

Berörda av filosofiska fakultetens humanistiska sektion tillstyrkta framställning åtföljdes av ritningar och kostnadsförslag rörande de avsedda ändringarna i den gamla zoologiska institutionsbyggnaden.

I ett den 17 maj 1916 avgivet utlåtande över framställningen förklarade sig universitetets drätsel-nämnd, efter granskning av ritningarna och kostnadsförslagen, icke hava någon anmärkning att framställa. Då drätsel-nämnden fördenskill tillstyrkte ansökningen, ville nämnden emellertid framhålla, att med ett bifall till ansökningen nödvändigt följde behov av anslag till en ny vaktmästarbefattning.

Innan ärendet i september 1916 framlades till prövning inför det större akademiska konsistoriet, hade det på grund av ökningen i arbetslöner och den fortgående stegringen i materialpriser befunnits nödigt att verkställa nya kostnadsberäkningar. Dessa slutade å ett belopp av 105,816 kronor, vartill borde läggas ett beräknat ingenjörsarvode, 1,500 kronor, för värmetekniska och sanitära konstruktioner samt kontroll, tillhoppa alltså 107,316 kronor. De häri ingående särskilda posterna innefattas i följande uppställning:

För byggnadsarbeten enligt ett av domkyrkoarkitekten Wählin uppgjort kostnadsförslag	kronor	66,000: —
» möbler, inredning och monter enligt förslag av Carl Olins snickerifabrik	»	10,791: —
» gas-, kallvatten- och avloppsledningar enligt förslag av skånska rörledningsaktiebolaget	»	2,575: —
» värme- och ventilationsanordningar enligt förslag av värmeledningsaktiebolaget Celsius	»	14,750: —
» elektriska anläggningar enligt förslag av civilingenjören H. G. Queckfeldt	»	11,700: —
» värmetekniska och sanitära konstruktioner samt kontroll	»	1,500: —

Summa kronor 107,316: —

Efter tagen kännedom om de nya kostnadsberäkningarna lämnade drätselnämnden dem utan anmärkning. Det större konsistoriet tog här efter frågan i övervägande och hemställde i en till kanslern för rikets universitet den 18 september 1916 avlåten skrivelse om utverkande av ett extra anslag å 107,316 kronor till omändring och inredning av den förutvarande zoologiska institutionsbyggnaden för inrymmande därstädes av de i Wrangels och Rydbecks ovannämnda framställning avsedda samlingarna.

Tillika påyrkade konsistoriet anslag till avlöning för omförmälda vaktmästarbefattning.

Universitetskanslern överlämnade med skrivelse den 3 oktober 1916 samtliga till ärendet hörande handlingar och ritningar till Kungl. Maj:t. Kanslern anförde härvid:

De ifrågavarande samlingarna, vilka för närvarande vore delvis magasinerade på skilda ställen, vore av synnerligen värdefull beskaffenhet och väl förtjänta att erhålla en fullt lämplig och för elfdara mindre utsatt förvaringsplats, där de icke blott skulle kunna för museibesökande fördelaktigare göra sig gällande utan även vida bättre än nu tjäna undervisningen till nytta. Då vidare den till museilokal nu föreslagna byggnaden under år 1917 komme att till följd av zoologiska institutionens förflyttning utrymmas och stå tom samt densamma genom de tilltänkta ändrings- och inredningsarbetena skulle kunna försättas i ett för ändamålet fullt lämpat skick, hemställde kanslern om nådig proposition till riksdagen i överensstämmelse med konsistoriets förslag.

Ärendet remitterades till överintendentsämbetet, som erhöll befallning att avgiva underdånigt utlåtande och därvid yttra sig jämväl om möjligheten av att genom mindre betydande ändrings- och inredningsarbeten, och således med mindre kostnad än som tillämnats, försätta den gamla zoologiska institutionsbyggnaden i ett för det avsedda ändamålet brukbart skick, med iakttagande därvid att de medel, som sålunda komme att användas för byggnadens anordnande för sitt nya ändamål, ej kunde anses hava utan motsvarande nytta förbrukats, för den händelse framdeles frågan om ett fullständigt ordnande av byggnaden för sagda ändamål bleve upptagen.

Med anledning av remissen uppdrag överintendentsämbetet åt tjänstgörande arkitekten hos ämbetet, ovanbemälde Wählin att upprätta och till ämbetet inkomma med förslag till minskning av kostnaderna för utförande av arbetena i fråga.

På grund av detta uppdrag avlät Wählin den 19 december 1916 ett tjänstememorial av följande innehåll:

Vid den bearbetning av det föreliggande förslaget, som Wählin på grund av den honom givna anmodan företagit, hade Wählin först och främst tagit hänsyn till den principen, att de arbeten, som nu inbesparades, antingen skulle vara av den beskaffenheten, att de kunde anses vara en gång för alla inbesparade och således ej heller i en framtid behöfve vidtagas — så t. ex. hade Wählin inbesparat nedrivandet av en del väggar och deras ersättande med järnkonstruktioner, och därjämte hade han på förekommen anledning gjort ett försök att bibehålla huvudtrappans nedre lopp på den plats, den för närvarande innehade — eller ock skulle de vara av den art, att de, då de en gång i en framtid måste vidtagas, ej skulle vara allt för mycket hinderliga för museet och den jämna fortgången av dess verksamhet. De viktigaste av dessa inbesparingar vore uppskovet med vindsvåningens inredande för skulptursamlingars uppställande samt uppskovet med linoleummattornas påläggande på golven i museilokalerna.

Den största av de nu vunna besparingarna hade åstadkommits av uppskovet med vindsvåningens inredande till skulpturgalleri. Den skulptursamling, som vore avsedd att där inhysas, vore ännu obefintlig. Det kunde ju under sådana omständigheter synas mindre angeläget att nu inreda lokal för dessa samlingar, helst då det kunde ordnas så, att dessa arbeten kunde utföras ett följande år, utan att historiska museets lokaler komme att beröras därav. Wählin hade därför tänkt sig trapphuset nu uppfört till hela sin höjd men lämnat vindsvåningen för övrigt orörd. Genom uppskov med detta arbete inbesparades nu:

i byggnadskostnader inkl. minskning i arkitektarvodet	omkring kronor 8,450:—
> anläggningskostnad för värmeledning	» » 950:—
» » » elektriska ledningar	» » 500:—
<u>eller sammanlagt omkring kronor 9,900:—</u>	

Då visserligen golven i byggnaden till större delen vore gamla, men dock en hel del nya partier förekomme, vore det lämpligt att låta anstå med inläggande av linoleummattorna. Genom detta uppskov gjordes en tillfällig besparing av 3,432 kronor.

Med hänsyn till denna inskränkning i arbetet vore posten för oförutsedda utgifter nedsatt med 1,674 kronor, vilken inbesparing även måste anses vara av tillfällig natur.

Vidare funne Wählin efter samråd med museets föreståndare, att man tills vidare kunde undvara möbler, som i snickarmästaren Olins förslag upptagits till 830 kronor, varjämte tills vidare en inskränkning i förhistoriska museets skåpanordning torde kunna göras till ett belopp av 600 kronor, motsvarande således sammanlagt en provisorisk besparing av 1,430 kronor. De tillfälliga besparingarna ginge således till en sammanlagd summa av omkring 16,436 kronor.

Genom förenkling av anordningarna skulle man, anser Wählin, kunna ytterligare vinna en nedsättning av 944 kronor. Denna sistnämnda nedsättning borde vid en jämförelse beräknas jämväl å det ursprungliga kost-

nadsförslaget, vars slutsumma alltså skulle vara 106,372 kronor. Motsvarande belopp enligt Wählin's nya förslag — vilket hänför sig till hans tjänstememorial vidfogade ritningar och kostnadsförslag, alternativ A — är 89,936 kronor. I denna summa ingå följande poster:

byggnadsarbeten.....	kronor 51,500:—
möbler, inredning och montrar.....	> 9,361:—
gas-, vatten- och avloppsledningar.....	> 2,575:—
värme- och ventilationsanordningar.....	> 13,800:—
elektriska ledningar.....	> 11,200:—
värmeteknisk och sanitär konstruktion samt kontroll.....	> 1,500:—
	<hr/>
	Summa kronor 89,936:—

Wählin har även företett ett alternativ B, avseende att förebringa utredning, huru det skulle ställa sig med den ovan antydda förändringen av trappan eller rättare sagt med bibehållandet av trappans nedre lopp på sin nuvarande plats.

En sådan anordning, yttrar Wählin, ställde sig av flera orsaker dyrare än den i alternativ A föreslagna. Detta alternativa förslag vore ock med hänsyn till lämpligheten ur inredningssynpunkt synnerligen ofördelaktigt. Vestibulen 1 trappa upp, som förut icke vore stor, krympte samman till ett trapplan. Runstensrummet komme att ligga ensamt och avskilt från övriga rum, och allmänheten kunde nå det endast genom en ganska mörk spiraltrappa, som för övrigt allt för mycket inkräktade på verkstadsutrymmet. Arbetsrummen för föreståndare och amanuensens läge alltför mycket avskilda från museilokalerna. En främling, som komme till museet och ville söka föreståndaren, måste antingen gå ut genom huvudentrén och uppsöka ingången på gaveln, eller ock skulle han gå genom spiraltrappan, runstensrummet och packrummet. Vaktmästarens arbetsrum komme att ligga innanför amanuensrummet utan annan förbindelse med huvudentrén än den yttre vägen över Kraftstorget. Ur alla synpunkter måste Wählin därför avstyrka antagandet av detta förslag.

Wählin förklarar i sin skrivelse, att genom den med alternativ A gjorda beräkningen åtskilliga fördelar, på sätt Wählin närmare angiver, vunnits framför det ursprungliga förslaget. Wählin yttrar i skrivelsen slutligen:

Att tänka sig en ytterligare utsträckning av den provisoriska besparingen genom att uppskjuta genomförandet av förändringarna i ännu en våning har icke syns mig möjligt. Genom en sådan fördelning skulle allt för många olägenheter uppstå. Museets samlingar skulle då komma att för en obestämd framtid fördelas i två olika byggnader, och museiarbetet skulle splittras på ett sätt, som måste anses fullkomligt olämpligt och är med det nuvarande ringa antalet tjänstemän omöjligt. Universitetet skulle vid en sådan anordning ej heller på länge vinna det med denna flyttning avsedda ändamålet att kunna vinna de gamla museilokalerna såsom seminarie- och föreläsningsslokaler.

Med stöd av det anförda får jag därför vördsamt föreslå, att överintendentensämbetet ville förorda, att till den föreslagna ombyggnaden måtte anslås en summa av i

allt 106,372 kronor, varav för närvarande för de mest angelägna arbetenas genomförande tarvades ett belopp av 89,936 kronor.

På uppdrag av överintendentensämbetet har tjänstgörande arkitekten därstädes, professorn E. Lallerstedt efter besök å platsen granskat de uppgjorda förslagen. I ett till ämbetet den 10 januari 1917 ingivet tjänstememorial meddelar Lallerstedt, att han besiktigat såväl historiska museets nuvarande lokaler som förutvarande zoologiska institutionsbyggnaden samt rådfört sig med såväl museets föreståndare, docenten Rydbeck som arkitekten Wählin. Ur memorialet torde jag få anföra följande yttrande:

1. Rörande historiska museets nuvarande lokaler:

Med anslutning till vad i denna fråga yttrats av professorn Wrangel och docenten Rydbeck i skrivelse den 29 april 1916 till det större akademiska konsistoriet anser sig undertecknad med skärpa böra framhålla lokalernas ur brandsäkerhetssynpunkt ytterst otillfredsställande beskaffenhet. Samtliga bjälklag, huvudtrappa och taklaget äro av trä, lokalerna inom byggnaden äro upplåtna till en mängd olika ändamål, och äro även till värmeledningen hörande panna och bränsleförråd ur brandsäkerhetssynpunkt olämpligt anordnade.

Inom dessa lokaler förvaras nu museiföremål av utomordentligt värde, och skulle i fall av ellsolycka oersättliga förluster kunna uppstå; undertecknad avser då kanske i allra främsta rummet samlingen av medeltida kyrklig konst, där föremål finnas, som i konsthistoriskt och konstnärligt avseende kunna jämföras med det allra bästa, som i vårt land förefinnes.

Av nu berörda orsak anser undertecknad, att historiska museets byggnadsfråga ej kan uppskjutas.

2. Rörande f. d. zoologiska institutionsbyggnaden:

Byggnaden synes väl kunna apteras till museibygnad; emellertid anser sig undertecknad böra påpeka nödvändigheten av att byggnaden göres i möjligaste grad eldfast; för detta ändamål torde bliva nödvändigt, att samtliga träbjälklag ersättas med brandsäkrare konstruktioner eller att dessa bjälklag såväl å under- som översidan beklädas med brandsäkert material. Takkonstruktionen av trä måste även genom brandsäkert material avstängas från allt vindsutrymme.

3. Rörande arkitekten Wählins ombyggnadsförslag:

Undertecknad finner detta förslag synnerligen tillfredsställande, kan dock ej underlåta att uttrycka en viss tvekan rörande lämpligheten av att förflytta huvudingången till byggnadens sidofasad. De av arkitekten Wählin i tjänstememorial den 19 december 1916 framhållna olägenheterna, som skulle uppstå, om nuvarande ingången bibehölles såsom huvudentré, torde emellertid blott till någon del kunna, om bottenplanen anordnas såsom undertecknad å förslaget vidfästad ritning angivit, övervinnas.

Undertecknad anser det knappast lämpligt att tänka sig att i byggnadens vindsutrymmen framdeles placera en ännu ej befintlig skulptursamling. Det historiska museets samlingar äro redan nu så betydande, att om desamma uppställas överskådligt och konstnärligt, de antagligen nästan helt komma att fylla bottenvåningen samt våningarna 1 och 2 trappor upp, och torde då vindsutrymmet snart vara behövt för framtida utvidgning.

I ovannämnda utlåtande den 30 januari 1917 har överintendentensämbetet, med överlämnande av vederbörliga handlingar och ritningar, angivit sin mening i förevarande ärende.

Ämbetet har därvid framhållit, att då vindsutrymmen i den tillämnade nya lokalen för historiska museet först längre fram torde komma att inredas, det för närvarande kunde anses fullt betryggande att brandfritt avskilja hela vinden från övriga delar av byggnaden. I fråga om lämpligaste platsen för huvudingången hade Lallerstedt å den av Wåhlin upprättade ritningen, alternativ B, inritat förslag till dess bibehållande å långfasaden emot Kraftstorget. Då byggnadens läge i förhållande till de viktigare trafiklederna syntes kunna motivera ingångens förläggande till byggnadens ena kortsida, ansåge sig ämbetet icke böra motsätta sig denna mindre vanliga anordning, under förutsättning att den nuvarande huvudingången förvandlades till ett fönster av samma storlek som bredvid liggande fönster och att portomfattningen borttoges samt anbringades — eller ock en ny sådan av liknande utseende — omkring den nya ingången; dörr för intagande av lärar och dylikt kunde lämpligen upptagas å någon av byggnadens övriga sidor, exempelvis mitt på långsidan emot Tegnérplatsen. Ämbetet delade till fullo Lallerstedts åsikt, att det vore nödvän digt, att bjälklagen uti ifrågavarande byggnad, innan densamma komme att användas såsom museum, gjordes brandfria, vilket kunde åstadkommas för minsta kostnad medelst anbringande av rabbitzputs på deras undersida och förhydningsmassa på översidan och genom att brandfritt avstänga huvudtrappan från vinden. Kostnaden för dessa arbeten och förändringen av den nuvarande ingången till fönster och för borttagande av portomfattningen och anbringande av portomfattning omkring den nya huvudingången torde kunna beräknas till 15,500 kronor, med vilket belopp den av Wåhlin senast angivna slutsumman, 89,936 kronor, syntes böra ökas. I övrigt hade ämbetet icke något att erinra emot Wåhlins ovanberörda, såsom alternativ A betecknade förslag med tillhörande kostnadsberäkning.

Under erinran om otillförlitligheten i allmänhet av de under nuvarande förhållanden uppgjorda kostnadsberäkningarna har överintendentensämbetet i sitt utlåtande tillstyrkt framställning till riksdagen om anvisande av ett extra anslag å 105,436 kronor för ifrågavarande byggnads iordningställande för sitt nya ändamål i enlighet med Wåhlins ursprungliga förslag, dock med de ändringar, som finnas återgivna å förutnämnda alternativ A, och med iakttagande dels av de utav ämbetet angivna modifikationer rörande ändringen av nuvarande ingången och dess omfattning, dels ock av att bjälklagen skolas göras brandfria och vinden brandfritt avskiljas från byggnaden i övrigt.

Under detta ärendes fortsatta behandling hade den tanken framkastats, att museets lokalfråga till äventyrs bättre skulle kunna lösas genom att till den gamla zoologiska institutionsbyggnaden flytta de seminarier m. m., vilka för närvarande — jämte historiska museet — äro inrymda i gamla biblioteks-

byggnaden och enligt kanslersämbetets framställning skulle där kvarstanna. Verkställdes denna förflyttning, skulle museet få sitt behov av ökat utrymme fyllt inom sistnämnda byggnad.

Vid bedömandet av de båda alternativ, som sålunda skulle kunna uppställas, vore det, yttrade min företrädare i statsrådsämbetet i en till överintendentsämbetet avlåten skrivelse, av vikt att få utrönt dels huru kostnaderna i de båda fallen ställde sig i förhållande till varandra, dels i vilken mån den ena eller andra byggnaden vore att föredraga för inrymmandet av museet eller seminarierna. I sistnämnda avseende borde hänsyn tagas till vikten av att tillförsäkra museet i möjligaste mån brandfria lokaler samt till byggnadernas lämplighet ej mindre ur arkitektoniska än även ur andra synpunkter för de olika ändamålen. Härvid ansåg departementschefen det böra vara en förutsättning, att huvudingången i den gamla zoologiska institutionsbyggnaden bibehölles å byggnadens långsida.

Med återopande av vad sålunda anförts, anhöll departementschefen, att överintendentsämbetet måtte skyndsamt till ecklesiastikdepartementet inkomma med yttrande beträffande de av honom berörda spörsmål.

Överintendentsämbetets med anledning härav avgivna yttrande är avfattat i en skrivelse den 13 mars 1917. Där i anför ämbetet:

Enligt ämbetets förmenande finnas flera skäl, som tala emot det historiska museets kvarblivande i den gamla biblioteksbyggnaden, nämligen:

1) Museets kvarstannande i biblioteksbyggnaden skulle omöjliggöra en framtida lokalsammanslagning av domkyrkaus och universitetets historiska samlingar. En sådan sammanslagning har emellertid genom före-lagna nybyggnader för domkyrkaus samlingar invid förutvarande zoologiska institutionsbyggnaden redan planerats; och skulle sålunda, om det historiska museet bibehölles i biblioteksbyggnaden, Lunds historiska samlingar i en framtid bliva fördelade på tre olika håll, vilket givetvis skulle vara synnerligen olämpligt.

2) Om historiska museet ej kommer att flyttas, gives icke något tillfälle till utvidgning, sedan hela gamla biblioteksbyggnaden tagits i bruk; medan däremot möjlighet till utvidgning kan finnas i den förutvarande zoologiska institutionsbyggnaden, sedan domkyrkomuseet blivit färdigt.

3) Det historiska museets kvarblivande i biblioteksbyggnaden nödvändiggör ganska genomgripande förändringar beträffande icke blott denna byggnad utan även f. d. zoologiska institutionsbyggnaden, för den händelse universitetets föreläsnings- och seminariesalar skola förläggas till denna senare byggnad. På så sätt skulle förändringsarbeten behöva utföras i två byggnader, vilket troligen blir kostsammare än om arbetena skulle komma att omfatta i huvudsak allenast f. d. zoologiska institutionsbyggnaden i enlighet med det ursprungliga förslaget.

4) Om universitetets till biblioteksbyggnaden för närvarande förlagda föreläsnings- och seminariesalar förflyttas till f. d. zoologiska institutionsbyggnaden, komma dessa lokaler att ligga längre bort från universitetsbyggnaden än för närvarande är fallet, något som måste anses olämpligt.

5) Slutligen är den gamla biblioteksbyggnaden med dess öppna trätappa svårare att göra brandsäker än den f. d. zoologiska institutionsbyggnaden.

För bibehållandet av det historiska museet i gamla biblioteksbyggnaden finnes emellertid ett vägande skäl: denna byggnad är en av Lunds i historiskt avseende mest intressanta byggnader med en värdefull gammal trappa av massiv ek; och skulle byggnaden fördenskull ur kulturhistorisk synpunkt kunna bliva en lämplig plats för museet i fråga. Häremot må dock framhållas, att jämväl den förutvarande zoologiska institutionsbyggnaden — vilken är uppförd av C. G. Brunius — är i arkitektoniskt avseende ganska värdefull.

I stöd av vad sålunda i detta ärende anförts har överintendentensämbetet skolat härigenom såsom sin uppfattning uttala, att enligt ämbetets förmenande övertygande skäl finnas för det historiska museets förflyttande till förutvarande zoologiska institutionsbyggnaden; och får ämbetet härjämte framhålla, att förslaget att bibehålla huvudingången till sistnämnda byggnad å dess nuvarande plats skulle enligt Wåhlins beräkning draga en ökad kostnad av 1,300 kronor, vilket förslag belyses å härjämte vidlagda med litt. X betecknade planskiss över våningen i trappa upp.

Departement-
schefen.

Behovet av ökat utrymme för historiska museet vid universitetet i Lund torde få anses obestriddigt. Utan tillräckligt utrymme kunna museets samlingar ej komma till sin rätt: museets betydelse ligger ej blott i dessa samlingars omfattning och värde utan även däri, att de äro lätt tillgängliga för undervisning och forskning vid universitetet. Wrangels och Rydbecks framställning utvisar, huru illa det för närvarande är ställt i detta senare avseende. Av densamma framgår ock, att museipersonalens arbete lider av museets trångboddhet.

Museet är för närvarande jämte en del andra institutioner inrymt i en förnämlig, från 1500-talet härstammande byggnad, nämligen det äldsta »universitetshuset», under 1800-talet helt upplåtet till universitetsbiblioteket, till dess detta omkring sekelskiftet erhöi ny byggnad. Den tanken ligger mycket nära till hands, att det gamla bibliotekshuset skulle vara särskilt lämpat för ett historiskt museum. Det är därför lätt att förstå, att röster höjt sig mot museets förflyttning från det gamla bibliotekshuset, under yrkande att museets behov av ökade lokaler skulle tillgodoses genom att övriga där nu befintliga universitetsinstitutioner förflyttas till den förutvarande zoologiska institutionsbyggnaden och att därigenom lediga utrymmen ställas till museets förfogande.

Genom nämnda institutioners förflyttning skulle visserligen den överklagade eldfarligheten av museets nuvarande lokaler i viss mån minskas. Den skulle dock i icke oväsentlig grad kvarstå. Och såsom i ärendet anförts tala även andra skäl till förmån för det av Wrangel och Rydbeck väckta förslaget, att museet och icke de andra institutionerna i gamla bibliotekshuset överflyttas till förutvarande zoologiska institutionsbyggnaden. Överintendentensämbetet har i sin senaste skrivelse, till vilken jag hänvisar,

sammanfört dessa skäl, av vilka sambandet mellan historiska museet och domkyrkomuseet synes mig vara förtjänt av särskilt beaktande. Till vad ämbetet härutinnan anfört kan läggas ytterligare en omständighet. Enligt vad mig meddelats har universitetet stort behov av en föreläsningssal, större än den största av de nuvarande, men avsevärt mindre än aulan, vilken annars vid ovanligt tillopp av åhörare pläгат begagnas till detta ändamål. En sådan sal, belägen i närheten av övriga föreläsningrum, skulle kunna beredas i gamla bibliotekshuset, om museet flyttas därifrån.

Jag finner således övervägande skäl tala för bifall till det av Wrangel och Rydbeck väckta förslaget om historiska museets och det därmed förenade mynt- och medaljkabinettets förflyttning. Den arkitektoniska synpunkt, som ovan berörts, blir därvid icke lämnad ur räkningen. Även den förutvarande zoologiska institutionsbyggnaden — vilken på 1840-talet uppförts av den bekante professor Brunius — är, såsom överintendentsämbetet anmärkt, i arkitektoniskt avseende ganska värdefull.

Vid den på överintendentsämbetets föranstaltande av domkyrkoarkitekten Wählin företagna förnyade utredningen hava två alternativ framkommit, vilka avvika från varandra huvudsakligen med avseende å huvudingångens förläggning. Antagliga skäl synas kunna förebringas såväl för det ena som för det andra. Huvudingångens bevarande på dess nuvarande plats, på långfasaden mot Kraftstorget, tilltalar onekligen mycket. Ur museiteknisk synpunkt har denna anordning emellertid befunnits icke vara ändamålsenlig; i fråga om lokalernas användning medför den nämligen olägenheter, som ej synas kunna undanröjas. Huvudingångens förläggande enligt Wählin's alternativ A, på västra kortsidan åt Lundagård, är i berörda avseende tillfredsställande och motsvarar väl fordringarna på ändamålsenlighet även i det avseendet, att tillträdet till byggnaden från detta håll synes falla sig lika naturligt som från Kraftstorget. En om ock mindre betydlig skillnad i pris talar ock för alternativ A. Till detta, som i nu berörda avseende överensstämmer med det ursprungligen av Wrangel och Rydbeck framlagda förslaget, har även överintendentsämbetet under vissa förutsättningar anslutit sig. Jag har funnit övervägande skäl tala för ett instämmande med överintendentsämbetet. Mindre betydande ändringar i den av mig förordade planen må dock givetvis vid arbetets utförande kunna äga rum, allenast de ej leda till ökade kostnader.

Den från början beräknade kostnaden, 107,316 kronor, ansågs väl hög. Försöket att nedbringa densamma har emellertid, trots skulpturgalleriets uteslutande, ej vunnit nämnvärd framgång. Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen har visserligen Wählin, sedan avdrag gjorts för vissa arbeten, som ansetts kunna tills vidare uppskjutas, beräknat kost-

naderna för de omedelbart erforderliga åtgärderna för byggnadens iordningställande enligt alternativ A till 89,936 kronor. Överintendentsämbetet har emellertid föreslagit, att vissa anordningar för en beräknad kostnad av 15,500 kronor och avseende bland annat höjande av byggnadens säkerhet mot eldfara jämväl skola komma till utförande. Detta överintendentsämbetets förslag anser jag böra beaktas. Det nya kostnadsförslag, från vilket man nu har att utgå, slutar följaktligen å ett belopp av 105,436 kronor, eller således icke oväsentligt mera än som avsetts i statsverkspropositionen, där för ändamålet beräknats allenast 90,000 kronor. Härvid är ju också att beakta den av överintendentsämbetet anmärkta ovissheten i kostnadsberäkningar, som uppgöras under nuvarande tidsförhållanden.

Om jag detta oaktat icke anser mig böra ifrågasätta uppskov med vidare åtgärder för museets förflyttning, har detta närmast sin grund i den särskilt av professor Lallerstedt med skärpa framhållna omständighet, att de lokaler, vari museets till stor del oskattbara samlingar för närvarande äro inrymda, ur brandsäkerhetssynpunkt äro så ytterligt otillfredsställande, att deras fortsatta förvarande därstädes, utöver vad oundgängligen erfordras, icke kan anses tillrädligt.

Medel till täckande av den merkostnad för företaget — 15,436 kronor — vilken icke i statsverkspropositionen beräknats, lära bliva tillgängliga, därest riksdagen bifaller de framställningar angående nya inkomster av skattemedel m. m., varom Kungl. Maj:t fattat beslut den 9 mars 1917 på föredragning av dåvarande chefen för finansdepartementet. För att byggnadskostnaderna icke skola onödigtvis stegras, bör så ordnas, att arbetet eventuellt kan igångsättas inom den närmaste tiden. Kungl. Maj:t torde med avseende härå böra erhålla rätt att under år 1917 förskottsvis utanordna ungefär halva kostnadssumman, 50,000 kronor, så att arbetet kan igångsättas å lämplig tidpunkt.

Det har ej ansetts nödigt att redan i år begära anslag till inrättande av en ny vaktmästarbefattning, vilken torde bliva behöflig, därest byggnadsförslaget kommer till utförande. Utöver denna befattning lär, efter vad professor Wrangel meddelat, museets förflyttning ej medföra krav på ytterligare arbetskrafter för detsamma. Det förväntas, att samarbetet mellan museet på dess nya plats och det blivande domkyrkomuseet skall, utan särskilda kostnader, medföra möjligheter till ett för båda inrättningarna fördelaktigt arbetsutbyte av för olika uppgifter särskilt kvalificerade krafter. Här i ligger onekligen ett ytterligare skäl för museets förflyttning.

Under återopande av vad jag nu anfört tillstyrker jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att till ändrad inredning m. m., i huvudsaklig överensstämmelse med av mig angiven plan, av förutvarande zoologiska institutionsbyggnaden vid universitetet i Lund för inrymmande därstädes av universitetets historiska museum samt mynt- och medaljkabinett anvisa på extra stat för år 1918 ett reservationsanslag av 105,436 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att låta för ändamålet förskottsvis under år 1917 av tillgängliga medel utanordna ett belopp av 50,000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda tillstyrkt täcktes Hans Maj:t Konungen, på hemställan av statsrådets övriga ledamöter, i nåder gilla; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gustaf Florén.
